Motion

1976/77:810

av herr Häll m. fl.
om SJ:s taxor för vissa malmtransporter

Lågkonjunkturen sätter nu sin prägel på det svenska näringslivet, och flera företag och hela branscher brottas med svårigheter. De anställda i dessa företag ser med oro på framtiden. Allvarligast är det i områden med ensidigt näringsliv, där ofta hela samhällen är beroende av en enda dominerande industri.

Det är exempelvis fallet med gruvsamhällena Kiruna och Gällivare/Malmberget. LKAB:s stora malmgruvor och den förädling och annan verksamhet som bedrivs i anslutning till gruvorna är grunden för båda samhällenas existens och utveckling.

Utbudet av järnmalm på världsmarknaden är i dag stort. Länder med likvärdiga malmer konkurrerar med den svenska järnmalmen på samma marknader, och i flera av dessa länder produceras malmen till betydligt lägre kostnader. Rationell brytning, ofta i dagbrott, ofta med betydligt lägre löne- och övriga kostnader i dessa länder medverkar till ett allt sämre konkurrensläge för de svenska gruvföretagen.

Detta är i och för sig ingen ny situation. Under åren tillbaka har LKAB gjort stora investeringar i syfte att rationalisera och förbilliga produktionen. Genom forskning och teknisk utveckling har förädlingsgraden successivt ökats, och därigenom har produktvärdet också ökats och visst försprång uppnåtts gentemot konkurrenterna i vår omvärld.

LKAB har genom åren varit ett mycket lönsamt företag. De anställda och berörda kommuner har känt trygghet och tillförsikt, och det är därför en ovan och oroande situation, när man nu ser att förhållandena ändrats, så att företaget redovisar förlust i stället för sedvanlig vinst. Företaget har deklarerat att ingen anställd skall avskedas eller permitteras. Det är enligt vår mening en riktig målsättning, med vetskap om att företagets förnämsta tillgång är dess kunniga och ansvarsmedvetna personal. Vid skilda tillfällen har bedömare utanför företaget anfört löneformer och dylikt som orsak till det försämrade ekonomiska resultatet. Sådana starkt förenklade förklaringar har avvisats både av företaget och av de anställdas organisationer. Företagets kostnadsbild sönderfaller i olika poster, som kapitalkostnader, löner, material m. fl. Dessa poster är självfallet påverkbara i olika grad. För LKAB:s vidkommande är en kostnadspost, nämligen kostnaden för malmfrakten från gruva till hamn i Luleå resp. Narvik, en betungande och därtill svårpåverkbar kostnadsdel. Enligt uppgift uppgår LKAB:s malmfraktkostnader på järnväg 1977 till mellan 30 och upp till 48 % av exportpriset på malm f. o. b. Det är därmed fullt klart att transportkostnaden mycket starkt påverkar företagets

ekonomi och allvarligt försvagar LKAB:s konkurrenskraft. SJ har dessutom hos regeringen begärt att få öka fraktpriset för vagnslastgods med 9 %, vilket innebär en kostnadsökning för LKAB med ca 45 milj. kr/år.

Fraktavtalet med SJ och dess relation till SJ:s faktiska kostnader för malmfrakten är i vårt fall för oss riksdagsmän en väl förborgad hemlighet. Av tillgängliga uppgifter framgår att LKAB:s fraktkostnader, uttryckta i kostnad per ton/km, är väsentligt högre än motsvarande kostnader för konkurrerande företag. Med hänsyn till företagets dominerande roll i länet och framför allt i malmkommunerna utgör detta en för samhället central ekonomisk fråga. Det är en utbredd uppfattning i Norrbottens län och i malmkommunerna att dessa kostnader är oskäligt höga och inte alls står i rimlig proportion till SJ:s faktiska kostnader och en skälig handelsvinst. Det är likaledes en utbredd uppfattning att SJ genom höga fraktsatser för malmen får inkomster som så att säga subventionerar SJ:s drift på andra och mindre lönsamma bandelar.

Såvitt vi motionärer har kunnat utröna, finns det ingen tillgänglig separat uppgift angående SJ:s intäkter på malmbanan och således ej heller över kostnaderna. Det förhållandet är enligt vår uppfattning otillfredsställande och ger grogrund för misstanken att LKAB därigenom får betala mera för malmfrakten än vad som är motiverat.

Med stöd av vad som anförts hemställer vi

att riksdagen beslutar hos regeringen anhålla om åtgärder som syftar till att priset på frakt av malm från gruvorna i Malmberget och Kiruna anpassas till SJ:s faktiska fraktkostnader.

Stockholm den 25 januari 1977

KARL-ERIK HÄLL (s)

CURT BOSTRÖM (s) FRIDA BERGLUND (s)

INGVAR SVANBERG (s) KERSTIN NILSSON (s)